

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351.851

М. А. Ажажа

кандидат наук із державного управління,
здобувач кафедри публічного управління та землеустрою
Класичного приватного університету

ОСНОВНІ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ МОДЕРНІЗАЦІЄЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено дефініції понять «механізм державного управління», «механізми державного управління модернізацією вищої освіти» й розкрито їхню сутність і теоретичне підґрунтя; окреслено значення освіти як складника соціально-економічного розвитку держави; підкреслено роль реформування освітньої галузі в сучасних умовах; акцентовано на необхідності вдосконалення чітких механізмів державного управління модернізацією вищої освіти.

Ключові слова: державне управління, модернізація вищої освіти, механізм державного управління модернізацією вищої освіти, оновлення освіти, освітня політика держави, освітня реформа, реформування, управлінський механізм.

Постановка проблеми. У сучасних умовах євроінтеграції однією з умов успішного розвитку українського суспільства є модернізація освіти, в межах якої формується особистість людини третього тисячоліття, що називають тисячоліттям знань. Вища освіта має сприяти економічному, науково-технічному, соціальному та культурному прогресу українського суспільства; формувати в майбутніх фахівців – випускників ВНЗ професійну мобільність; готувати їх до адаптації в сучасному мінливому. У зв'язку із цим актуалізується проблема вдосконалення механізмів державного управління модернізацією системи вищої освіти.

Вища освіта в Україні визнана однією з провідних галузей розвитку суспільства; вона тісно пов'язана з державотворчими процесами, суспільно-політичними трансформаціями, національною й економічною безпекою. Тому в модернізації вищої освіти й механізмів управління цим процесом на демократичних засадах особливо важливим є об'єднання зусиль держави та громадянського суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітленню питань державної політики щодо модернізації освіти присвятили свої наукові розвідки В. Астахова, К. Ващенко, Ю. Ков-

басюк, В. Козакова, О. Комарова, С. Кравченко, В. Кремень, В. Луговий, І. Мищишин, С. Пазиніч, О. Пономарьов, А. Сбруєва, І. Семенець-Орлова, Ю. Сурмін В. Філіпова та ін.

Проблему механізмів державного управління модернізацією освіти досліджували такі вчені, як А. Бойко, Г. Балихін, Ю. Древаль, М. Дудка, А. Мазак, О. Поступна, С. Шевченко та ін.

Мета статті – розкрити сутність понять «механізм державного управління», «механізми державного управління модернізацією вищої освіти», їхню сутність і теоретичне підґрунтя; окреслити значення освіти як складника соціально-економічного розвитку держави.

Виклад основного матеріалу. Освіта є складником соціально-економічного розвитку держави й у сучасних умовах потребує реформування та оновлення. Тому, як зауважує А. Мазак, сьогодні важливо розробляти нові стратегії реформування й удосконалення системи вищої освіти, проводити незалежну експертизу діяльності вищих навчальних закладів, визначати соціальне замовлення, здійснювати контроль за діяльністю державного апарату [12].

На думку вченої А. Бойко, світ за останні десять-п'ятнадцять років став дещо іншим. Іншою має бути й система підготовки людини до життя

[4, с. 5]. Це вимагає оновлення системи освіти умовах модернізаційного суспільства, вдосконалення фінансового та ресурсного забезпечення ефективного функціонування освітньої галузі тощо.

За рахунок розроблення стратегічної Державної програми відновлення професійного потенціалу України, а також реалізації програми перспективного і поточного прогнозування потреб виробництва у фахівцях з вищою освітою та програми інформування населення щодо прогнозних потреб на ринку праці можна подолати існуючі протиріччя. Лише завдяки консолідації зусиль державної влади та громадянського суспільства, провадженню ефективної економічної політики в галузі освіти, формуванню державно-громадської системи управління освітою можна здійснити реальні й ефективні реформи та модернізувати систему вітчизняної освіти.

Модернізація системи управління освітою має здійснюватися на засадах розвитку моделі державно-громадського управління у сфері освіти, в якій особистість, суспільство та держава стають рівноправними суб'єктами і партнерами. Необхідно створити гнучку, цілеспрямовану, ефективну систему державно-громадського управління освітою, що забезпечуватиме інтенсивний розвиток та якість освіти, спрямованість її на задоволення потреб держави, запитів особистості [12].

Загалом, державне управління освітою – це система державного управлінської діяльності, складовими частинами якої є стратегічне управління, державне регулювання й адміністративне управління. Підвищити ефективність механізмів державного управління без розкриття сутності категорії «механізм державного управління» неможливо.

Механізми державного управління модернізацією вищої освіти призначені для реалізації реформ в освітній галузі. Чітко розроблені механізми державного управління модернізацією освіти сприяють скоординованому й раціональному управлінню процесами реформування та оновлення освітньої галузі України.

У літературі з управління під механізмами розуміють «механізм прийняття управлінських рішень», тобто управлінські технології [14, с. 125].

У науковому обігу є різні дефініції механізмів державного управління, зокрема, їх визначають як «складну систему державних органів, організованих відповідно до визначених принципів

для здійснення завдань державного управління» (Г. Атаманчук [1, с. 86]); сукупність практичних заходів, засобів, важелів, стимулів, за допомогою яких органи державної влади впливають на будь-які суспільні відносини з метою досягнення поставлених цілей (В. Бакуменко, Д. Безносенко [2]); «певне знаряддя для здійснення цілеспрямованих перетворень» (О. Коротич [10, с. 246]); засіб розв'язання суперечностей явища чи процесу, послідовну реалізацію дій, які базуються на основоположних принципах, цільовій орієнтації, функціональній діяльності з використанням відповідних їй методів управління та спрямовані на досягнення мети (Г. Одінцова, Н. Мельтюхова [17, с. 13]); штучно створену складну систему, призначену для досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, сукупність правових норм, методи, засоби, інструменти державного впливу на об'єкт управління (Р. Рудніцька, О. Сидорчук, О. Стельмах [23, с. 15]);

Український учений В. Малиновський пропонує таку дефініцію поняття «механізми держави»: «система всіх державних органів, які здійснюють завдання держави і реалізують функції у сфері управління суспільством» [13, с. 108]. А «механізми державного управління» автор розглядає як «сукупність засобів організації управлінських процесів та способів впливу на розвиток керуваних об'єктів, що базуються на принципах наукової обґрунтованості, об'єктивності, цілісності, узгодженості з використанням відповідних методів управління, спрямованих на реалізацію цілей державного управління» [13, с. 108].

На думку О. Поступної, механізм державного управління – це приведення об'єкту управління до бажаного стану шляхом організації каналів прямих та зворотних зв'язків, що перетворюють життя суспільства на єдиний, цілеспрямований, ефективний, виробничий організм, який постійно розвивається. Саме за допомогою механізму управління упорядковується зовнішня і внутрішня взаємодія органів системи управління: каналом прямого зв'язку до об'єкта управління надходить розпорядна інформація, а каналом зворотного зв'язку – звітна. Тому складником механізму державного управління має бути механізм контролю. Крім механізму контролю, до складу механізму державного управління освітньої сфери можна віднести ще і такі механізми, як: планування, організація, мотивація, координування, розпорядження, облік, аналіз [18].

Учені Н. Нижник та О. Машков розглядають механізм державного управління як складник системи управління, що забезпечує вплив на фактори, від стану яких залежить результат діяльності управлінського об'єкта. Вищезазвані автори слушно зауважують, що є необхідність врахування того, що управлінські процеси відбуваються в рамках конкретних організаційних структур, що часто мають вирішальний вплив на економічний розвиток [16, с. 37].

Під механізмом управління О. Ковалюк розуміє форми, методи, важелі та інструменти, а також нормативно-правове, інформаційне та політичне забезпечення [9, с. 22].

Як стверджує О. Радченко, механізмом державного управління називають системну сукупність інституцій, структур, послідовних дій, форм, станів і процесів у державі як продукт організованої людської діяльності, що має за мету реалізацію інтересів і потреб людей та вирішення нагальних суспільно-політичних проблем за рахунок державного впливу й регулювання суспільної життєдіяльності на основі усталених суспільних цінностей, норм і правил; є формою реалізацію функцій держави та має в якості суб'єкта органи державного управління [22, с. 24].

На думку дослідника, механізму державного управління притаманні такі характеристики:

- оскільки держава є соціальним інститутом, створеним людьми, відтак і всі механізми держави є продуктом організованої людської діяльності;

- механізми державного управління завжди мають чітко визначену мету й носять функціональний характер, механізми державного управління передбачають цілеспрямований однобічний державний вплив на суспільно-політичні, економічні процеси із чітко визначеним вектором впливу;

- механізми державного управління зумовлюють жорсткі взаємозв'язки та правила взаємодії, усталеності керованого процесу;

- функціонування механізмів державного управління в ідеалі націлене на певний автоматизм, закріплені вміння й навички державних службовців щодо виконання в певних ситуаціях відповідних їм дій;

- побудова механізмів державного управління носить структурно-функціональний характер;

- механізми державного управління мають системний вимір;

- механізми державного управління мають регуляторний вимір;

- механізми державного управління мають ціннісний вимір;

- механізми державного управління мають проблемний вимір – за їхньою допомогою держава вирішує ту чи іншу проблему суспільного розвитку [22, с. 21–23].

Науковець Ю. Тихомиров вважає, що «механізм управління повинен повною мірою відображати взаємодію різних елементів управління, які мають характер стійких взаємозалежностей і причинно-наслідкових зв'язків» [24, с. 482].

Механізм державного управління визначено як практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей [5, с. 248].

Управління вітчизняною вищою школою, на думку М. Дудки, припускає здійснення адміністративної діяльності, тобто участь у виконавчо-розпорядній діяльності системи органів державного управління, а також методичне керівництво [8, с. 78]. Саме Міністерство освіти і науки України здійснює програмно-методичне керівництво в Україні як центральний державний орган. Як вважає М. Дудка, програми й методичні вказівки, що виробляє Міністерство освіти і науки України, – фактично єдиний інструмент, що об'єднує вищі навчальні заклади України (незалежно від їхньої відомчої підпорядкованості) в єдину систему й допомагає зберегти єдиний освітній простір.

Як зазначає Л. Кураков [11], методичне керівництво має реалізовуватися за трьома напрямками: 1) розроблення і правове оформлення методичної документації; 2) вивчення стану педагогічної й виховної роботи; 3) організація роботи з удосконалення підготовки науково-педагогічних кадрів та підвищення їхньої кваліфікації. А все це впливає з принципів автономії вищих навчальних закладів, що всі питання функціонування повинні вирішувати відповідно до своїх статутів.

Одним із важливих механізмів державного регулювання системи освіти є бюджетне фінансування як найважливіший важіль впливу держави як на всю систему, так і на окремі освітні заклади. Надання освітніх послуг інтегрує в собі низку суттєвих проблем організації фінансування освітніх закладів, від раціонального вирішення яких залежить ефективність всієї системи

освіти й можливість її неперервного розвитку [3, с. 143].

Під час формування державної політики у сфері вищої освіти в сучасних умовах порівняно з недавніх часів проблема якості вищої освіти стала провідною. Формування умов для найповнішого задоволення потреб громадян в якісній вищій освіті, а економіки – в компетентних спеціалістах, стає одним із головних завдань органів державного управління вищою освітою [25, с. 348].

Як підкреслює дослідник, основна функція органів державного управління вищою освітою – оцінна – має від самого початку бути розщепленою між власне державно-управлінськими структурами та недержавними аудиторськими, акредитаційними агенціями, професійною громадськістю. Тільки за таких умов пропонувані нами механізми буде дійовим, мобільним, гнучким, працездатним в умовах змін із необхідним ресурсом потужності та гарантії ефективності, можливостями вдосконалюватись через процесуальну сторону державного управління та модернізацію взаємодії підсистем системи державного управління та громадськості [25, с. 349].

Ключовим для категорій «механізм державного управління» та «механізм державного регулювання» виступає поняття самого механізму. Механізми бувають різні за конструкцією і призначенням, становлять основу більшості машин, приладів та пристроїв. В економічній науці поняття «механізм» вживається в переносному значенні і означає «внутрішню будову, систему чого-небудь». У системі управління механізм регулювання – це сукупність функцій, етапів і послідовних процедур регуляторного впливу на організаційну систему, що супроводжується досягненням певного результату цього впливу, який може бути зіставлений з індикаторами показниками для визначення рівня досягнення управлінських (програмних) цілей функціонування системи [19, с. 6].

Серед актуальних напрямків наукових досліджень в освітній галузі сьогодні є: зміна професійних настанов, компетенцій суб'єктів управління; механізми одержання кінцевого результату з найменшими суспільними витратами й втратами; вдосконалення управлінських знань і практик у випереджальному режимі стосовно внутрішнього й зовнішнього середовища; соціальна відповідальність; збільшення частки аналітичних, інформаційних, прогностичних

методів управління як органічної частини духовно-культурної сфери суспільства. Одним із пріоритетних напрямів сучасної державної освітньої політики в Україні є забезпечення рівного доступу до якісної освіти. На різних етапах суспільного розвитку сутність, характер, умови провадження управлінських функцій зумовлювалися певними чинниками, які наближали цей процес до впливу громадськості, віддаляючи від впливу держави, або навпаки – підносили державний контроль на пріоритетне місце, позбавляючи громадськість будь-якої можливості втручатись у діяльність навчальних закладів [6].

Модернізація системи механізмів державного управління освітою насамперед передбачає впровадження інституту вимірювання та оцінювання результатів діяльності освітньої галузі, створюючи національну систему моніторингу якості освіти, визначення ефективності управлінських рішень та їх впливу на якість освіти в Україні.

Сучасний етап розвитку механізмів державного управління українською освітою характеризується такими чинниками: державні органи влади в освітній сфері виконують кілька ролей у соціальній взаємодії: від традиційної взаємодії до системи ініціаторів і посередників соціальних взаємодій із позасистемними партнерами; державні норми відносин і взаємодій в освіті перебувають на стадії нового формування, тому випереджальні правові норми закріплення й регулювання таких відносин не знаходять очікуваного практичного поширення.

Як слушно зазначає С. Домбровська, наразі вища освіта висувається на пріоритетне місце сучасних освітніх систем, оскільки вона забезпечує освіту людини впродовж більшої частини її життя. Масштабні вкладення у вищу освіту забезпечуються передусім залученням до її фінансування бізнесу і промисловості. Вхідження національної вищої школи до європейського освітнього простору в умовах стрімкої інформатизації та глобалізації міжнародного середовища спонукає до підготовки фахівців із вищою освітою нової генерації, здатних ефективно працювати в різних сферах господарчого комплексу країни. Це вимагає суттєвого підйому рівня підготовки студентів на інноваційній основі шляхом проведення глибинних змін у системі їхнього навчання

Проте доводиться констатувати, що система державного управління підготовкою спеціалістів, на думку провідних вчених і практиків, має

істотний недолік – відсутність сучасних інноваційних механізмів впливу, а отже – незадовільне управління навчальним процесом. Тому існує принципова можливість подолати бюрократизм у науці та в управлінні нею. Запропонований механізм упровадження наукових результатів в освітянські стандарти сприятиме тому, щоб ці результати стали практичним надбанням широких верств населення, що здобуває освіту. Існує принципова можливість розробити і механізм залучення до освітянських стандартів здобутків європейського наукового простору та світових знань, для чого потрібно: визначити головну мету у відповідній сфері державного управління (знайти критерій результативності управління); виявити проблему і провести її системний аналіз; розробити програму діяльності, механізми максимізації сформульованої критерії. У зв'язку із цим на основі найхарактерніших ознак державного управління визначено ті механізми, що належать до класу інноваційних. Інноваційний розвиток вищої школи припускає зміну принципів і механізмів державного управління нею. Оптимізація управління передбачає скорочення рівнів управління, його децентралізацію, розширення соціальної бази, підвищення дисципліни суб'єктів управлінських відносин.

Учена підкреслює, що механізми державного управління стійким розвитком в освітній системі являють собою динамічну структуру гнучкої взаємодії соціальних суб'єктів, характер якої складається й визначається соціальним поведінням цих суб'єктів. Механізми державного управління виконують регуляторну й мобілізаційну функції, що виявляється в активізації суб'єктів управління та зміні їх цільових і ціннісних настанов у процесі проектування змін в освіті, забезпечує зв'язок і взаємозумовленість управлінських рішень [6].

До механізмів державного управління освітою належать засоби, методи, важелі, стимули, що дають змогу впливати на розвиток й удосконалення освітньої системи.

За характером впливу виокремлюються політичні, організаційні, правові, економічні, соціальні механізми. Функціонування механізмів державного управління ґрунтується на певних принципах; на їх основі здійснюється організаційно-розпорядча, адміністративно-виконавча діяльність органів управління освітою.

У контексті модернізації вищої освіти важлива роль належить механізмам управлінського впливу як сукупності засобів та способів впли-

ву суб'єкта владних повноважень на керований об'єкт. За допомогою механізмів видається можливим не лише глибше з'ясувати характер функціонування органів державної влади та особливості досягнення управлінських цілей, а й власне сутність та перспективи реформування.

Так, згідно з аналізом О. Радченка «механізму як такому мають бути обов'язково притаманними такі ознаки: він є продуктом організованої діяльності; він має мету або функцію; він містить послідовність дій, певний вид руху; він передбачає переважно односторонній вплив із чітко визначеним вектором впливу; він має суб'єкт і об'єкт; він характеризується жорстким взаємозв'язком, усталеністю процесу, правил взаємодії; його функціонування в ідеалі націлене на автоматизм; його побудова носить структурнофункціональний характер; він має ознаки відкритої або закритої системи» [22, с. 20].

Варто зазначити, що механізми державного управління мають конкретний характер і що кожен конкретний механізм має розглядатися «як сукупність взаємоузгоджених методів управління» [10, с. 81–82].

У Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) визначено правову та організаційну основу вдосконалення системи управління вищою освітою в Україні, надано дефініцію поняття «вища освіта», розкрито сутність державної політики у сфері вищої школи, юридичну силу нормативно-правових актів із відповідною сферою правового регулювання, особливості здійснення освітньої діяльності, встановлено правовий статус суб'єктів управління вищою освітою, рівні, ступені та кваліфікації вищої освіти, стандарти освітньої діяльності та вищої освіти тощо [20].

Слід зазначити, що саме за допомогою зазначеного механізму видається можливим чітко визначити сутність правового поля вдосконалення системи вищої освіти в Україні, статистику та динаміку відповідних правовідносин, права та обов'язки посадових осіб тощо.

За допомогою організаційного механізму реалізовується комплекс завдань, спрямованих на узгодження цілей та функцій вищої школи, а також на раціоналізацію взаємозв'язків між відповідальними за освітянський процес інституціями та структурами. Завдяки ефективному запровадженню такого механізму і мають створюватися належні умови для ефективного реформування вищої освіти в Україні. У руслі налагодження ефективного соціокомунікативного

механізму управління вищою освітою слід звернути увагу на «Національну доктрину розвитку освіти», яка визначає систему концептуальних ідей та поглядів на стратегію й основні напрями розвитку освіти в першій чверті XXI ст.

У Доктрині відображається головна мета української системи освіти, що полягає у створенні умов для розвитку особистості й творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід'ємну складову частину європейської та світової спільноти [15].

У Національній доктрині розвитку освіти визначено «стратегічним ресурсом подолання кризових процесів, поліпшення людського життя, затвердження національних інтересів, зміцнення авторитету та конкурентоспроможності української держави на міжнародній арені» [15, с. 6].

Висновки. Пріоритетом розвитку освіти, як визначається в згадуваній вище Національній доктрині розвитку освіти, є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. У ст. 5 Закону України «Про інформацію» також передбачено, що кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів [21].

Як зауважує Ю. Древаль, якісні зміни в системі вищої освіти мають супроводжуватися й вдосконаленням ціннісних пріоритетів українського суспільства. Реформування вищої освіти в Україні має здійснюватися системно, на основі та за допомогою різнобічних механізмів державного управління. У конкретному чи навіть «конкретно-цільовому» контексті мова першочергово має йти про повноцінне застосування правового, організаційного, комунікативного, інноваційного, інформаційного та ціннісно-орієнтаційного механізмів державного управління вищою освітою. Саме на зазначеній основі й видається можливим досягнення такого рівня вищої освіти, що передбачає перетворення на-

бутих знань на здатність людини до професійної та водночас творчої діяльності. Це, власне, і складає основу інноваційної освіти [7].

Вища освіта через навчання, виховання й розвиток особистості повинна забезпечувати державне замовлення та суспільні очікування конкурентоспроможними кваліфікованими майбутніми фахівцями для різних галузей і сфер життєдіяльності людини.

На наш погляд, механізм державного управління модернізацією вищої освіти є комплексом інструментів ефективного впливу на реформування та оновлення освітньої системи України, заснованим згідно із сучасними світовими тенденціями, на принципах цілеспрямованості, відповідності законам і перспективам розвитку держави, послідовності, системності, інноваційності, інформатизації.

Список використаної літератури:

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления / Г. В. Атаманчук. – М. : Юрид. л-ра, 1997. – 400 с.
2. Бакуменко В. Д. Виявлення комплексу проблем державного управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України, розробка пропозицій щодо вдосконалення системи державного управління цими процесами : наук.-досл. робота [Електронний ресурс] / В. Д. Бакуменко, Д. О. Безносенко. – К. : НАДУ при Президентіві України ; Центр навчання і досліджень з європейської та євроатлантичної інтеграції України. – 41 с. – Режим доступу : <http://www.napa-eurostudies.org.ua/2-2.rtf>.
3. Бальхин, Г. А. Управление развитием образования: организационно-экономический аспект / Г. А. Бальхин. – М. : ЗАО «Издательство «Экономика», 2003. – 428 с.
4. Бойко А. І. Філософія модернізації освіти в системі ринкових трансформацій / А. І. Бойко // Світоглядно-філософський аналіз. – К. : Знання України, 2009. – 380 с.
5. Державне управління [Текст] підручник: у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентіві України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.
6. Домбровська С. М. Теоретичні аспекти формування механізмів державного управління у реформуванні вищої освіти України [Електронний ресурс] / С. М. Домбровська // Державне будівництво. – 2010. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2010_2_9.
7. Древаль Ю. Д. Механізми державного управління вищою освітою в Україні: проблеми формування тавдосконалення / Ю. Д. Древаль /

- Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. – 2014. – Вип. 2. – С. 107–111]
8. Дудка М. І. Вища школа України: стратегія управління й проблеми реформування : монографія / М. І. Дудка – Х. : Основа, 2002. – 272 с.
 9. Ковалюк О. М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики) [Текст]: монографія / О. М. Ковалюк. – Львів: Видавничий центр Львівського Національного університету ім. Івана Франка, 2002. – 396 с.
 10. Коротич О. Б. Методологічні засади державного управління регіональним розвитком / О. Б. Коротич // Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2005. – Вип. 3 (12). – 316 с.
 11. Кураков, Л. П. Проблемы управления высшей школой на современном этапе / Л. П. Кураков. – М. : Республика, 1995. – 157 с.
 12. Мазак А. Управління освітою в умовах демократизації суспільних процесів / А. Мазак // Освіта і управління. – 2004. – № 4. – С. 49–52.
 13. Малиновський, В. Я. Словник термінів і понять з державного управління / В. Я. Малиновський. – К. : Атіка, 2005. – 240 с.
 14. Мильнер Б. З. Теория организаций [Текст] / Б. З. Мильнер. – М. : ИНФРА, 1998. – 336 с.
 15. Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347/2002. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002.
 16. Нижник Н. Р. Системний підхід в організації державного управління [Текст] Навч. посіб. / Нижник Н. Р., Машков О. М. / За заг. ред. Н. Р. Нижник. – К. : Вид-во УАДУ, 1998. – 160 с.
 17. Одінцева Г. С. Теорія і історія державного управління : опорний конспект лекцій і метод. вказівки до проведення практичних занять / Г. С. Одінцева, Н. М. Мельтюхова. – Х. : УАДУ (ХФ), 2001. – 136 с.
 18. Поступна О. В. Механізми державного управління вищою освітою України / О. В. Поступна // Стратегічні пріоритети. – №1. – 2010 р. – С. 107–111.
 19. Приходько В. П. Механізм державного регулювання та управління економічною безпекою / В. П. Приходько // Інвестиції: практика та досвід 2013. – №15. – С. 6–8.
 20. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37–38. – Ст. 2004.
 21. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-XII. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/2657-12.
 22. Радченко О. В. Родові ознаки категорії «механізм» в соціальних науках / О. В. Радченко // Публічне управління : теорія та практика : зб. наук. пр. Асоціації докторів держ. управління. – Х. : Вид-во АДНДУ, 2013. – № 3(15). – С. 19-25.
 23. Рудницька Р. М. Механізми державного управління: сутність і зміст / Р. М. Рудницька, О. Г. Сидорчук, О. М. Стельмах; за наук. ред. М. Д. Лесечка, А. О. Чемериса. – Львів : ЛІДУ НАДУ, 2005. – 28 с.
 24. Тихомиров Ю. А. Курс административного права й процесса [Текст] / Ю. А. Тихомиров. – М. : 1998. – С. 482–483.
 25. Шевченко С. О. Державно-громадський механізм управління якістю вищої освіти: відповідь на виклики часу / Сергій Олексійович Шевченко // Управління в освіті : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, 14–16 квітня 2011 року / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти [та інші]. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 348–349.

Ажажа М. А. Основные механизмы государственного управления модернизацией высшего образования

В статье освещены дефиниции понятий «механизм государственного управления», «механизмы государственного управления модернизацией высшего образования», раскрыта их сущность и теоретические основы; очерчено значение образования как составляющей социально-экономического развития государства; подчеркнута роль реформирования образования в современных условиях; акцентировано внимание на необходимости совершенствования четких механизмов государственного управления модернизацией высшего образования.

Ключевые слова: государственное управление, модернизация высшего образования, механизм государственного управления модернизацией высшего образования, обновление образования, образовательная политика государства, образовательная реформа, реформирование, управленческий механизм.

Azhazha M. A. The main mechanisms of public governance by modernization of higher education

The article defines the concepts of “mechanism of state administration”, “mechanisms of state management of modernization of higher education” and reveals their essence and the theoretical basis. The importance of education as a component of socio-economic development of the state outlined; emphasized the role of reforming the educational industry in modern conditions. The emphasis is on the need to improve the clear mechanisms of public administration by modernizing higher education.

Mechanisms of the state administration of modernization of higher education intended for implementation of reforms in the educational sphere. Clearly developed mechanisms of state management of modernization of education contribute to coordinated and rational management of the processes of reforming and updating the educational industry in Ukraine.

Higher education through education, upbringing and personal development must ensure the state order and public expectations of competitive qualified future professionals for different fields and spheres of human life. In our view, the mechanism of state management of modernization of higher education is a complex of tools for effective influence on the reforming and updating of the educational system of Ukraine in accordance with modern world tendencies, based on the principles. Mechanisms of state management of higher education modernization carry out regulatory and mobilization functions.

Mechanisms of state management of higher education modernization carry out regulatory and mobilization functions. In the process of designing changes in education, activating the subjects of management and changing their target and value orientations.

Key words: *state administration, modernization of higher education, state management of mechanism of the modernization of higher education, education renewal, state educational policy, educational reform, reform, management mechanism.*